

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Лалка Рангелова, дм
отдел „Храни и хранене“ на НЦОЗА – гр. София

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по научната специалност „Хигиена“ на тема:

„ХРАНИТЕЛЕН СТАТУС И ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ ПРИ ИДИОПАТИЧНА АДОЛЕСЦЕНТНА СКОЛИОЗА В ГРАД ВАРНА“

на д-р Димитър Борисов Маринов, докторант в МУ-Варна

Кратки данни за професионалното развитие на кандидата

Димитър Борисов Маринов завършва Медицински Университет – Варна през 2017 г. От септември 2017 година досега д-р Маринов работи като лекар-ординатор на половин щат към МУ – Варна.

Цялата процедура по зачисляване, полагане на изпит за докторски минимум, отчисляване и насочване към публична защита е съобразена със законовите разпоредби и Правилника за РАС на МУ – Варна. Със заповед на Ректора №Р-109-39/15.01.2018 г. д-р Маринов е зачислен за докторант редовна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Хранителен статус и физическа активност при идиопатична адолесцентна сколиоза в град Варна“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина и по научната специалност Хигиена (вкл. трудова, комунална, радиационна, училищна и др.) с научен ръководител доц. Дарина Найденова Христова, дм. След успешна вътрешна защита, проведена на 31.05.2021 г., на катедрен съвет на катедра „Хигиена и епидемиология“ МУ – град Варна, протокол №336/31.05.2021 г. докторантът е отчислен с право на защита.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 118 стандартни страници и е оформен съгласно изискванията. Структурните раздели на дисертацията са добре балансирани и са в следната логическа последователност: литературен обзор – 32 страници, цел, задачи, методология на изследването – 7 страници, резултати и дискусия – 36 страници, изводи, препоръки и приноси – 4 страници. Цитирани са 280 литературни източници, от които 7 на кирилица и 273 на латиница. Дисертационният труд включва 16 таблици, 23 фигури и 5 приложения, които много добре представят извършения обем на разработката и дават основа за аналитично обсъждане на резултатите. Литературният обзор обобщава съвременна информация и показва познанията и практическия опит на кандидата в областта на хигиената на детско-юношеската възраст.

Актуалност на темата на дисертационния труд.

Сколиозата е един от най-актуалните здравни проблеми на съвременните подрастващи. В 80% от случаите става въпрос за идиопатична сколиоза (ИС), която най-често засяга учениците над 10-годишна възраст и преди завършване на растежа. Докторантът се насочва към една много важна и в практичен, и в обществено – здравен аспект тема: фактори, влияещи върху възникването на сколиозата при децата. Установено е, че наследствеността не може да обясни всички механизми на възникване на сколиозата и поради това епигенетичните фактори стават особено актуални. Разгледани са фактори на околната среда, с основни аспекти на физическата активност (ФА), телесната композиция (вкл. костна плътност) и нивата на някои нутриенти в

кръвния серум на пациентите с АИС. Приемът на определени нутриенти и физическата активност пряко се отразяват на хранителния статус, телесната композиция и костната плътност при децата. Липсата на изследвания относно поведенческите рискови фактори и хранителния статус сред българските деца и подрастващи със сколиоза, определя актуалността и перспективността на настоящия труд.

Литературен обзор: теоретичната обосновка и проучване на наличните литературни източници по темата на дисертацията заемат около 27% от общия обем на работата и са добре структурирани в четири раздела. Литературният обзор предоставя убедителни данни за ролята на адекватния хранителен статус за профилактика на АИС. В дълбочина са разгледани въпросите свързани със съвременното състояние на проблема (епидемиология на сколиозата, проблеми, произтичащи от различните методи и инструменти за оценка на сколиозата, отражението на сколиозата върху качеството на живот на подрастващите); ролята на епигенетичните фактори (теории за етиологията на идиопатичната сколиоза, хранителния статус при децата с АИС – роля на витамин D и калций, роля на телесната композиция и АИС, роля на физическата активност); показатели за оценка на хранителния статус (антропометрични индекси, биоелектричен импеданс анализ, биохимични показатели, свързани с костното здраве, оценка на хранителен прием) и критична оценка на съвременните схващания.

Целта на дисертационния труд е прецизно дефинирана: да се установят особеностите в хранителния статус и физическата активност при деца с АИС. За постигане на поставената цел са формулирани пет задачи, основната от които се явява да се проучат особеностите в хранителния статус на деца с АИС; да се изследва телесната композиция при деца с АИС; да се оцени храненето и хранителните навици на деца с АИС; да се изследва честотата на някои хранителни дефицити сред засегнатия от АИС контингент, да се изследват особеностите в поведението свързани с физическата активност при деца с АИС.

Методологията е детайлно описана. Проведено е проучване тип „случай-контрола“, Поканени са да вземат участие 107 деца с диагностицирано от лекар гръбначно изкривяване (АИС) и 101 деца без диагностицирано гръбначно изкривяване. Участниците в проучването са подбрани на база на предварително дефинирани критерии за включване и изключване.

Резултатите показват, че основните фактори определящи възникването на сколиоза при учениците са поднорменото телесно тегло и поднормените телесни мазнини. Значителни разлики се установяват в хранителния прием на деца с АИС и при здрави юноши, а именно те консумират по-рядко плодове, зеленчуци, риба и пилешко месо в сравнение с контролната група, както и имат ниска консумация на мляко и млечни продукти. Висок е дялът на деца с дефицит на витамин D (под 30 ng/ml) или общо 89.5% от всички деца с АИС, макар че не се установява статистически значима корелация между нивата на витамин D и тежестта на заболяването. Тежестта на АИС кореспондира с нивото на ФА. Особено ниско е нивото на ФА при случаите със средни и тежки гръбначни изкривявания, като 59% от децата са с резултат, който не отговаря на препоръчителните от СЗО 60 минути умерена до интензивна ФА на ден.

Приноси: изведените от д-р Маринов приноси са както с оригинален, така и с потвърдителен и приложен характер. За първи път в България е направена оценка на хранителния статус при деца с АИС, антропометричен анализ с БИА, биохимични показатели и физическа активност на деца с АИС.

Особено ценни за практиката са разработените от кандидата препоръки. Те са насочени към широко отразяване на проблема и данните от проучването сред

общопрактикуващи лекари (ОПЛ), специалисти – педиатри и ортопеди, деца с АИС и техните родители в гр. Варна; При регламентираните редовни профилактични прегледи във възрастта 7-18 години, извършвани от ОПЛ и педиатри, да се обръща специално внимание на деца с поднормено тегло и ниски телесни мазнини, специално внимание на анамнестичните данни за здравословен начин на живот и хранене при подрастващите; целенасочено да се проследяват нивата на витамин D и да се дават препоръки за повишаване на физическата активност при деца с АИС, особено с активности, натоварващи костно-ставния апарат, които доказано имат положителен ефект върху костното здраве в дългосрочен план.

Авторефератът е изготвен според изискванията и отразява напълно съдържанието на дисертационния труд, представя в детайли основните резултати, изводи и приноси на настоящата работа.

Д-р Маринов прилага три публикации и четири научни съобщения във връзка с темата на дисертационния труд.

Заклучение

Представеният за защита дисертационен труд на тема „Хранителен статус и физическа активност при идиопатична adolescentна сколиоза в град Варна“ е съобразен с изискванията на Медицински Университет – Варна. Разработен е значим и важен за общественото здравеопазване научен труд с безспорни теоретични, но и много важни приложни приноси. Темата е навременна и актуална, литературната осведоменост на докторанта е висока, основната цел и задачите са формулирани ясно и компетентно. В този аспект следва да се отдаде дължимото и на приноса на научния ръководител. Получените резултати дават много голям обем научна информация – аналитично изложени факти, умело представени и интерпретирани, статистически защитени. Оформените изводи и препоръки са коректни и адекватни на резултатите. Кандидатът има всички основания за научен растеж като специалист в тази специфична област на общественото здравеопазване.

Напълно убедено давам своята *положителна оценка* и предлагам на останалите членове на уважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждане на д-р **Димитър Борисов Маринов**, на образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Хигиена“.

18.08.2021г.

Подпис:

(доц. д-р Лалка Рангелова, дм)